

Проект Стратегії запобігання та адаптації до зміни клімату сільського, лісового, мисливського і рибного господарств України на період до 2030 року

Наталія Сеперович
Державний експерт Мінагрополітики

Агрокліматичні явища, які впливають на сільське, лісове, мисливське та рибне господарства

Підстава для розробки Стратегії

пункт 19 Статті 4 Паризької угоди

пункт 35 Рішення 1/СР.21 Конференції Сторін
Рамкової конвенції ООН про зміну клімату

розпорядження КМ України
від 6 грудня 2017 року № 878 «Про
затвердження плану заходів щодо виконання
Концепції реалізації державної політики у
сфері зміни клімату на період до 2030 року»

Узгоджується з діючими
Стратегіями:

- Стратегія зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року
- Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року

Питання, які потребують розв'язання в рамках Стратегії

низький рівень інституціонального забезпечення органів державної влади щодо стратегічного планування і проведення конкретних ефективних дій та системних заходів у сфері зміни клімату

відсутність дієвих заходів з адаптації до зміни клімату для сільського, лісового, мисливського та рибного господарств, скоординованих із стратегіями і планами розвитку інших секторів економіки та регіональними стратегіями розвитку

недостатня обізнаність та рівень знань у сільськогосподарських виробників, особливо малих щодо існуючих практик (насамперед, технологічних) з адаптації до зміни клімату та низьковуглецевого розвитку аграрного сектору

Питання, які потребують розв'язання в рамках Стратегії

недостатня кількість системних наукових досліджень з різних аспектів впливів зміни клімату, вразливості, ризиків, варіантів дій для окремих підгалузей аграрного сектору

недостатність енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, невикористання відновлюваних джерел енергії та технологій для збереження та покращення родючості ґрунтів

низька увага до питань адаптації до зміни клімату сільського, лісового, мисливського та рибного господарств з боку громадського суспільства та органів державної влади у галузі сільського господарства та продовольства

несформований контекст регіональної політики у сфері адаптації до зміни клімату, у тому числі у розробці й реалізації таких заходів на рівні об'єднаних територіальних громад

Метою Стратегії є визначення стратегічних напрямів державної політики щодо створення дієвої системи запобігання та адаптації до зміни клімату сільського, лісового, мисливського і рибного господарств для забезпечення продовольчої безпеки держави та сталого користування природними ресурсами, досягнення збалансованого розвитку сільського господарства і сільських громад в розрізі природно-кліматичних зон з урахуванням забезпеченості регіонів природними ресурсами

Основні цілі Стратегії:

удосконалення інституціонального забезпечення органів державної влади з питань зміни клімату та механізму його реалізації

підвищення обізнаності, рівня освіти, підготовка кадрів у сфері запобігання і адаптації до зміни клімату

запобігання зміни клімату через скорочення викидів та збільшення поглинання парникових газів

розробка і реалізація заходів з адаптації до зміни клімату на рівні ОТГ і для домогосподарств у сільській місцевості

посилення наукового забезпечення сільського, лісового, мисливського та рибного господарств у сфері зміни клімату

стимулювання с.г. виробників до адаптації до зміни клімату в розрізі окремих підгалузей

Ціль 1- удосконалення інституціонального забезпечення

Результат

➤ 1.1. Створення Міжвідомчої платформи з питань запобігання та адаптації до зміни клімату (далі – Міжвідомчої платформи) і Кліматичних Офісів у міністерствах та обласних адміністраціях

у регіонах створено Кліматичні Офіси:
до 2024 року - у 50% облдержадміністрацій,
до 2030 року – 100%

- ✓ створення єдиної міжсекторальної платформи моніторингу стану зміни клімату та систем раннього агро кліматичного прогнозування
- ✓ формування напрямку діяльності дорадчих служб, орієнтованих на впровадження заходів щодо запобігання та адаптації до зміни клімату та розробка відповідної програми підготовки дорадників, які надають консультації фермерським господарствам та домогосподарствам у сільській місцевості

створено програмний продукт у режимі доступ-онлайн

Ціль 1- удосконалення інституціонального забезпечення

1.2. Удосконалення законодавчо-нормативного забезпечення розвитку сільського, лісового, мисливського та рибного господарств у сфері запобігання та адаптації до зміни клімату

- розроблення агрокліматичної системи раннього оповіщення с.г. виробників і домогосподарств щодо настання надзвичайних кліматичних явищ
  - ❖ Концепція моніторингу інфекційних захворювань свійських тварин
  - ❖ Концепція розвитку рибного господарства з урахуванням зміни клімату
  - ❖ Програма «Ліси України до 2030 року»
  - ❖ Програма «Мисливське господарство України до 2010 року»
  - ❖ Програма «Розвиток галузі бджільництва в Україні на період до 2030 року»

Результат
внесено зміни у діюче законодавство (у частині врахування фактору зміни клімату)

сформовано систему раннього оповіщення (у режимі доступ-онлайн)

розроблено та схвалено систему показників щодо підготовки та подання звіту на виконання вимог Директиви 2009/28/ЄС

Ціль 1- удосконалення інституціонального забезпечення

1.3. Упровадження інструментів оцінки вразливості та впливу сільського, лісового, мисливського і рибного господарств на зміни клімату

- розроблено та затверджено систему показників та методик оцінки впливу зміни клімату на сільське, лісове, мисливське і рибне господарства
- затверджено методику оцінки впливу зміни клімату на ведення господарської діяльності, використання ресурсів та збереження біорізноманіття
- проведено пілотні проекти з оцінки впливу зміни клімату в 3-4 областях

Ціль 1- удосконалення інституціонального забезпечення

1.4. Формування програм соціально-економічного розвитку областей та стратегій розвитку об'єднаних територіальних громад (ОТГ) із врахуванням заходів щодо запобігання та адаптації до зміни клімату

- надання консалтингової підтримки з розробки розділів до програми соціально-економічного розвитку областей та ОТГ з урахуванням впливу зміни клімату на сільське, лісове, мисливське та рибне господарства (на прикладі визначеної області та ОТГ)

підготовлено два типові документи:

1- розділ до програми соціально-економічного розвитку області та

2- розділ до стратегії розвитку ОТГ

Ціль 1- удосконалення інституціонального забезпечення

1.5. Підтримка міжсекторальної координації в умовах зміни клімату

- стимулювання підвищення кліматичної стійкості існуючих та нових об'єктів виробничої інфраструктури (будівель/споруд/теплиць) з використання сучасного будівельного матеріалу і технологій)
- підтримка модернізації/створення транспортної та ринкової логістики в регіонах

надано підтримку ОТГ з будівництва чи реконструкції об'єктів виробничої інфраструктури:

10 % овочів, фруктів та зернових культур транспортуються річками (баржі)

Ціль 1- удосконалення інституціонального забезпечення

1.5. вдосконалення механізмів передачі та обміну технологіями щодо запобігання та адаптації до зміни клімату на міжнародному та національному рівнях

підготовлено рекомендації щодо формування цільових проектів міжнародної технічної допомоги з впровадження існуючих технологій;

формування веб-ресурсу (бази даних) з впровадження і передачі на баланс технологій щодо запобігання та адаптації до зміни клімату

Ціль 2 - запобігання зміні клімату через скорочення викидів та збільшення поглинання парникових газів

2.1. Стимулювання впровадження енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій

- до 2025 року 1000 фермерських господарств впровадили енергоефективні і ресурсозберігаючі технології, до 2030 року – 3000 фермерських господарств
- створено додатковий ресурс виробництва електроенергії та теплової енергії з біомаси до 30 % до рівня 2019 року
- впроваджено 4 пілоти циркулярних (безвідходних) систем виробництва у фермерських господарствах
- надано підтримку 10 % фермерських господарств для проведення заходів щодо захисту ґрунту (зокрема прямих виплат фермерам з цільовим призначенням реалізації землеохоронної діяльності)

2.2. Скорочення викидів парникових газів

- вдосконалення та оптимізація систем годування та догляду за тваринами з метою скорочення викидів метану в результаті їх життєдіяльності
- стимулювання та підтримка впровадження ґрунтозберігаючих систем обробітку ґрунту з метою посилення секвестрації вуглецю, утримання та накопичення інших парникових газів
- стимулювання та підтримка розвитку біотехнологій, цифрових технологій (у тому числі точкового землеробства), спрямованих на скорочення викидів парникових газів в результаті сільськогосподарської діяльності

2.3. Збільшення поглинання парникових газів

- стимулювання заходів щодо заліснення, збільшення площ лінійних лісових насаджень на землях сільськогосподарського призначення (лісополос), оптимізація породно-вікового складу лісових насаджень
- сприяння впровадженню заходів щодо попередження деградації лісів
- підтримка збереження перманентного лісового покриву і збільшення лісистості території шляхом вирощування лісових насаджень з деревних і чагарникових порід, стійких до сучасних та майбутніх проявів зміни клімату
- підтримка захисної і стабілізуючої функцій екосистем, зокрема шляхом впровадження систем інтегрованого управління земельними ресурсами, особливо в складних ландшафтах та зонах ризикованого землеробства

3.1. Наукове супроводження розробки та впровадження заходів із запобігання і адаптації до зміни клімату сільського, лісового, мисливського та рибного господарств

- узагальнення кращих світових практик щодо здійснення моніторингу наслідків адаптаційних заходів у сільському господарстві (рослинництво, тваринництво)
- сприяння організації проведення соціальних та гендерних досліджень впливу зміни клімату на розвиток сільських територій
- створення каталогу кращих світових технологій і практик адаптації до змін клімату для різних цільових груп (великих, середніх, малих сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств та переробних підприємств)

Ціль 4 - Підвищення обізнаності, рівня освіти та підготовка кадрів

Підвищення обізнаності, підготовка кадрів, навчання

- проведення науково-практичних конференції з аспектів проблеми зміни клімату у сільському, лісовому, мисливському та рибному господарствах
- постійне проведення інформаційно-просвітницьких та медіа-заходів з проблем впливу зміни клімату на сільське, лісове, мисливське та рибне господарства
- поширення знань щодо питань енергозбереження та раціонального використання водних ресурсів по усьому ланцюгу виробництва та переробки сільськогосподарської продукції
- надання дорадницьких послуг фермерським господарствам та членам ОТГ, пов'язаних з адаптацією до зміни клімату окремих підгалузей сільського господарства
- формування та розробка навчальних програм та навчально-методичних комплексів для закладів середньої та вищої освіти у галузях наук про життя, що включають блоки або цілком орієнтовані на запобігання та адаптацію до зміни клімату

Ціль 5 - посилення потенціалу адаптації до зміни клімату ОТГ і домогосподарств у сільській місцевості

- **Надано допомогу 200 фермерським господарствам на будівництво кліматично стійких будівель/споруд/теплиць**
- висаджено не менше 5000 дерев вздовж річок, на схилах ярів (щороку)
- підтримка заходів із зменшення втрат продукції при їх зберіганні та використання відходів харчових продуктів у містах
- надання різносторонньої підтримки ОТГ для проведення інвентаризації лісосмуг, які знаходяться на землях ОТГ та розробки планів управління лісосмугами, орієнтованих на запобігання зміні клімату та адаптації до неї
- розробка інструментів поширення наукових інноваційних продуктів з адаптації до зміни клімату для аграрного сектору в ОТГ
- надано допомогу 20% сільським громадам для проведення компостування решток рослин та листя

Ціль 6 - стимулювання виробників щодо впровадження заходів адаптації до зміни клімату в розрізі окремих галузей

Рослинництво

Тваринництво

Лісове господарство

Рибне господарство

Мисливське господарство

- вдосконалення системи моніторингу мисливської фауни у зв'язку зі зміною клімату
- стимулювання поширення господарсько корисних видів диких тварин, які у зв'язку зі зміною клімату демонструють схильність до розширення їх ареалу, зокрема фазан звичайний
- упровадження успішних практик щодо оптимізації управління інвазійними видами мисливських тварин (шакал звичайний, єнот уссурійський, норка американська інші)